

KAREL OHNESORG

Latinská mluvnice v přehledných tabulkách

Druhé, upravené a rozšířené vydání

NÁKLADEM ČESKÉ GRAFICKÉ UNIE A. S. V PRAZE

Veškerá práva vyhrazena.

Quis? quid?

1. <i>nominativus</i>	<i>quis?</i>	<i>quid?</i>	kdo? co?
2. <i>genitivus</i>	<i>cuius?</i>	<i>cuius reī?</i>	koho? čeho? čí?
3. <i>dativus</i>	<i>cui?</i>	<i>cui reī?</i>	komu? čemu?
4. <i>accusativus</i>	<i>quem?</i>	<i>quid?</i>	koho? co?
6. <i>ablativus</i>	<i>dē ā quo?</i>	<i>dē — quā rē?</i>	o kom? o čem? kým? čím?

esse

praesens		imperfectum		futurum	
<i>sum</i>	jsem	<i>eram</i>	byl jsem	<i>erō</i>	budu
<i>es</i>	jsi	<i>erās</i>	byl jsi	<i>eris</i>	budeš
<i>est</i>	jest	<i>erat</i>	byl	<i>erit</i>	bude
<i>sumus</i>	jsme	<i>erāmus</i>	byli jsme	<i>erimus</i>	budeme
<i>estis</i>	jste	<i>erātis</i>	byli jste	<i>eritis</i>	budete
<i>sunt</i>	jsou	<i>erant</i>	byli	<i>erunt</i>	budou

imperativ: *es!* bud! *este!* budtel

infinitiv: *esse* býti

Deklinace I. a II.

singulāris:

	fēminīna:	māsculīna:	neutra:
1.	<i>fēmina</i>	<i>lupus</i>	<i>puer</i>
2.	<i>fēminae</i>	<i>lupī</i>	<i>verbi</i>
3.	<i>fēminae</i>	<i>lupō</i>	<i>verbō</i>
4.	<i>fēminam</i>	<i>lupum</i>	<i>verbum</i>
6.	<i>fēminā</i>	<i>lupō</i>	<i>verbō</i>

plūrālis:

1.	<i>fēminae</i>	<i>lupī</i>	<i>verba</i>
2.	<i>fēminārum</i>	<i>lupōrum</i>	<i>verbōrum</i>
3.	<i>fēminis</i>	<i>lupīs</i>	<i>verbīs</i>
4.	<i>fēminas</i>	<i>lupōs</i>	<i>verba</i>
6.	<i>fēminis</i>	<i>lupīs</i>	<i>verbīs</i>

Vokativ je u všech latinských substantiv roven nominativu, jen u vzoru *lupus* zní v sg.: *lupel!*

Jména na *-ius* mívají v gen. sg. *-ī* (*Vergill poētae*), vždycky mají koncovku *-ī* ve vokativu (*Mārce Tullī!*)

Deklinace III.

1.	<i>trabs</i>	<i>fulgur</i>
2.	<i>trabis</i>	<i>fulguri</i> s
3.	<i>trabī</i>	<i>fulguri</i> i
4.	<i>trabem</i>	<i>fulgur</i>
6.	<i>trabe</i>	<i>fulgur</i> e

1.	<i>trabēs</i>	<i>fulgura</i> a
2.	<i>trabum</i>	<i>fulgur</i> um
3.	<i>trabibus</i>	<i>fulgur</i> ibus
4.	<i>trabēs</i>	<i>fulgur</i> a
6.	<i>trabibus</i>	<i>fulgur</i> ibus

- a) Konc. **-im** v ak. sg. a **-i** v abl. sg. mají: *sitis, tussis, febris; puppis, turris, securis.*
- b) Konc. **-i** v abl. sg. mají: subst. zakončená **-e, -al, -ar** a adjektiva (kromě: *dives, pauper, vetus*).
- c) Gen. pl. **-ium** tvoří subst. **-e, -al, -ar**, substantiva stejnoslabičná (na př. *nāvis*; výjimky: *canis, iuvenis*) a ta, jež mají v kmeni skupinu souhlásek (*arx - arcium; ale: parentum, mātrum, patrum, frātrum*). Také všechna adjektiva (kromě: *dives, pauper, vetus, memor*).
- d) Konc. **-ia** mají v nom. a v ak. pl. subst. **-e, -al, -ar** a neutra adjektiv. (Pozn.: O rodu substantiv III. dekl. v. str. 8.)

Deklinace IV.

masculina:

neutra:

1.	<i>currus</i>	<i>currūs</i>	<i>cornū</i>	<i>cornua</i>
2.	<i>currūs</i>	<i>curruum</i>	<i>cornūs</i>	<i>cornuum</i>
3.	<i>currui</i>	<i>curribus</i>	<i>cornū</i>	<i>cornibus</i>
4.	<i>currum</i>	<i>currūs</i>	<i>cornū</i>	<i>cornua</i>
6.	<i>currū</i>	<i>curribus</i>	<i>cornū</i>	<i>cornibus</i>

Pamatuj: *domus, manus, porticus, tribus, Idūs* jsou feminina.
portus, ūs přístav × *porta, ae* brána.

Pozn.: *arcus, lacus, artus, tribus, specus* mají dat. a abl. pl.:
arcubus, lacubus, artubus, tribubus, specubus.

Deklinace V.

sg.

pl.

1.	<i>rēs</i>	<i>diēs</i>	<i>rēs</i>	<i>diēs</i>
2.	<i>reī</i>	<i>diēī</i>	<i>rērum</i>	<i>diērum</i>
3.	<i>reī</i>	<i>diēī</i>	<i>rēbus</i>	<i>diēbus</i>
4.	<i>rem</i>	<i>diem</i>	<i>rēs</i>	<i>diēs</i>
6.	<i>rē</i>	<i>diē</i>	<i>rēbus</i>	<i>diēbus</i>

Odchylky v skloňování substantiv.

I. deklinace:

1. U substantiva *familia* se zachovala v některých spojeních v gen. sg. původní koncovka - *ās* (*pater familiās, māter familiās*).
2. Substantiva *dea* a *filia* mají v dat. a v abl. pl. koncovku - *ābus* (*filiīs filiābusque, dīs deābusque*).

II. deklinace:

U jmen značících peníze, míry, váhy se zachovala v gen. pl. původní koncovka - *um* (*nummum, talentum, sestertium*).

Touž koncovku mají v gen. pl. substantiva *triumvir* a *decemvir* (*triumvīrum, decemvīrum*).

III. deklinace:

Nepravidelné tvary mají:

bōs, bovis; gen. pl. boum, dat. a abl. pl. bābus

iter, itineris

Iūppiter, Iovīs, Iovī, Iovem, Iūppiter, Iove

nīx, nīvis; gen. pl. nīvium

senex, senis; gen. pl. senum

IV. deklinace:

domus má v abl. sg. konc. -*δ* (*domō*), v akus. pl. -*ōs* (*domōs*)

Indēclinābilia (nesklonná):

fās, nefās, māne, nēquam

Dēfectīva (schodná):

—, opis, —, opem, opēs; opēs, opum, opibus, opēs, opibus

vīs, —, —, vim, vī; vīrēs, vīrium, vīribus, vīrēs, vīribus

iussū, iniussū, sponte

Singulāria tantum:

pecūnia, aes aliēnum

Plūrālia tantum:

*maiōrēs, posterī, arma, castra, moenia, dīvīllae, precēs, Insidiae, rēs
(adversae, secundae); inimīcitiae, liberī, reliquiae tenebrae, minae*

Rod substantiv.

I. deklinace: - **a** feminina (*fēmina*);

výjimky: *poeta* m., *Persa* m., (muži, národy)

II. deklinace: - **us**, - **er** maskulina (*dominus, puer*);

výjimky: *Aegyptus* f., *Corinthus* f., *Dēlus* f., *pō-pulus* f. (země, města, malé ostrovy, stromy); *vulgus*, ī, n.

- **um** neutra (*exemplum*)

III. deklinace:

a) maskulina:

- ō (*homō*), - ōs (*flōs*), - or (*color*), - er (*ānser*), - l (*sōl*)

b) feminina:

- s (*laus*), - x (*arx*); stejnosalibičná - es, - is (*aedes, navis*); - dō (*magnitūdō*), - gō (*orīgō*), - iō (*ōrātiō*)
výjimka: *ōrdō, inis, m.*

c) neutra:

- men (*carmen*), - ur (*fulgur*), - us (*corpus*), - ūs (*iūs*), - e (*mare*), - al (*animal*), - ar (*calcar*)

IV. deklinace:

a) maskulina: - **us** (*currus*) b) neutra: - ū (*cornū*)

Výjimky: *domus, manus, tribus, porticus, Idūs* jsou feminina.

V. deklinace:

- ūs (*rēs*), všechna jsou feminina, jenom *diēs* je maskulinum.

(Ale: *diēs certa!*)

esse

indicativi:

praes.	<i>sum</i>	jsem
impf.	<i>eram</i>	byl jsem (býval jsem)
fut. I.	<i>erō</i>	budu
perf.	<i>fuī</i>	byl jsem
plqpf.	<i>fueram</i>	byl jsem (předtím)
fut. II.	<i>fuerō</i>	budu (předtím), (až budu)

coniunctivi:

praes.	<i>sim</i>	kéž (ať) jsem
impf.	<i>essem</i>	byl bych
perf.	<i>fuerim</i>	kéž (ať) jsem byl
plqpf.	<i>fuissem</i>	byl bych býval

infinitivi:

praes.	<i>esse</i>	býti
perf.	<i>fuisse</i>	že jsem byl
fut.	{ <i>jutūrum esse</i> <i>(fore)</i>	že budu

Indicativus praesentis

āctīvī:

<i>laudō</i>	<i>dēleō</i>	<i>legō</i>	<i>audiō</i>
<i>laudās</i>	<i>dēlēs</i>	<i>legis</i>	<i>audīs</i>
<i>laudat</i>	<i>dēlet</i>	<i>legit</i>	<i>audit</i>
<i>laudāmus</i>	<i>dēlēmus</i>	<i>legimus</i>	<i>audīmus</i>
<i>laudātis</i>	<i>dēlētis</i>	<i>legitis</i>	<i>audītis</i>
<i>laudant</i>	<i>dēlēnt</i>	<i>legunt</i>	<i>audiunt</i>

passīvī:

<i>laudor</i>	<i>dēleor</i>	<i>legor</i>	<i>audiōr</i>
<i>laudāris</i>	<i>dēlēris</i>	<i>legeris</i>	<i>audīris</i>
<i>laudātur</i>	<i>dēlētur</i>	<i>legitur</i>	<i>auditur</i>
<i>laudāmur</i>	<i>dēlēmur</i>	<i>legimur</i>	<i>audīmur</i>
<i>laudāminī</i>	<i>dēlēminī</i>	<i>legimini</i>	<i>audīminī</i>
<i>laudantur</i>	<i>dēlēntur</i>	<i>leguntur</i>	<i>audiuntur</i>

Všimni si:

- volāš — vocōs, volāme — vocōmus, volāte — vocōlis;*
- passivum (trpný rod): vocor, vocāris, vocātur, vocāmūr, vocāntur*

Slovesné tvary

indicativi:

praes.	<i>laudō</i>	chválím
impf.	<i>laudābam</i>	chválil jsem
fut. I.	<i>laudābō</i>	budu chválit (pochválím)
perf.	<i>laudāvī</i>	pochválil jsem
plqpf.	<i>laudāveram</i>	pochválil jsem (předtím)
fut. II.	<i>laudāverō</i>	budu chválit (předtím) (až pochválím)

coniunctivu:

praes.	<i>laudem</i>	kéž (af) chválím
impf.	<i>laudārem</i>	chválil bych
perf.	<i>laudāverim</i>	kéž (at) jsem pochválil
plqpf.	<i>laudāvissem</i>	byl bych pochválil

participia:

praes. act.	<i>laudāns</i>	chválící (ten, kdo chválf)
perf. pass.	<i>laudātus</i>	pochválený (byv pochválen)
fut. act.	<i>laudātūrus</i>	hodlající chváliti (ten, kdo hodlá chváliti)

Coniugatio I.

	act.	pass.
indicātīvi:		
praes.	<i>laudō</i>	<i>laudor</i>
impf.	<i>laudābam</i>	<i>laudābar</i>
fut. I.	<i>laudābō</i>	<i>laudābor</i>
perf.	<i>laudāvī</i>	<i>laudātus sum</i>
plqpf.	<i>laudāveram</i>	<i>laudātus eram</i>
fut. II.	<i>laudāverō</i>	<i>laudātus erō</i>
coniūctīvi:		
praes.	<i>laudem</i>	<i>lauder</i>
impf.	<i>laudārem</i>	<i>laudārer</i>
perf.	<i>laudāverim</i>	<i>laudātus sim</i>
plqpf.	<i>laudāvissem</i>	<i>laudātus essem</i>
participia:		
praes.	<i>laudāns</i>	—
perf.	—	<i>laudātus</i>
fut.	<i>laudātūrus</i>	—

Coniugatio II.

	act.	pass.
indicātīvī:		
praes.	<i>dēl eō</i>	<i>dēl eor</i>
impf.	<i>dēl ēbam</i>	<i>dēl ēbar</i>
fut. I.	<i>dēl ēbō</i>	<i>dēl ēbor</i>
perf.	<i>dēl ēvī</i>	<i>dēl ētus sum</i>
plqpf.	<i>dēl ēveram</i>	<i>dēl ētus eram</i>
fut. II.	<i>dēl ēverō</i>	<i>dēl ētus erō</i>
coniūnctīvī:		
praes.	<i>dēl eam</i>	<i>dēl ear</i>
impf.	<i>dēl ērem</i>	<i>dēl ērer</i>
perf.	<i>dēl ēverim</i>	<i>dēl ētus sim</i>
plqpf.	<i>dēl ēvissem</i>	<i>dēl ētus essem</i>
participia:		
praes.	<i>dēl ēns</i>	—
perf.	—	<i>dēl ētus</i>
fut.	<i>dēl ētūrus</i>	—

Coniugatio III.

act.

pass.

indicātīvī:

praes.	<i>legō</i>	<i>legōr</i>
impf.	<i>legēbam</i>	<i>legēbar</i>
fut. I.	<i>legōam</i>	<i>legōar</i>
perf.	<i>lēgōi</i>	<i>lēctus sum</i>
plqpf.	<i>lēgeram</i>	<i>lēctus eram</i>
fut. II.	<i>lēgerō</i>	<i>lēctus erō</i>

coniūnctīvī:

praes.	<i>legōam</i>	<i>legōar</i>
impf.	<i>legōerem</i>	<i>legōerer</i>
perf.	<i>lēgōerim</i>	<i>lēctus sim</i>
plqpf.	<i>lēgōissem</i>	<i>lēctus essem</i>

participia:

praes.	<i>legōens</i>	—
perf.	—	<i>lēctus</i>
fut.	<i>lēctūrus</i>	—

Coniugatio IV.

	act.	pass.
indicātīvī:		
praes.	<i>audiō</i>	<i>audiōr</i>
impf.	<i>audiēbam</i>	<i>audiēbar</i>
fut. I.	<i>audiām</i>	<i>audiār</i>
perf.	<i>audiūī</i>	<i>audiūtus sum</i>
plqpf.	<i>audiūveram</i>	<i>audiūtus eram</i>
coniūnctīvī:		
praes.	<i>audiām</i>	<i>audiār</i>
impf.	<i>audiūrem</i>	<i>audiūrer</i>
perf.	<i>audiūverim</i>	<i>audiūtus sim</i>
plqpf.	<i>audiūvissem</i>	<i>audiūtus essem</i>
participia:		
praes.	<i>audiēns</i>	—
perf.	—	<i>audiūtus</i>
fut.	<i>audiūtūrus</i>	—

Slovesná nominalia

1. īfīnitīvus:

praes. act.	<i>laudāre</i>	<i>dēlēre</i>	<i>legere</i>	<i>audīre</i>
pass.	<i>laudārī</i>	<i>dēlērī</i>	<i>legī</i>	<i>audīrī</i>
perf. act.	<i>laudāvisse</i>	<i>dēlēvisse</i>	<i>lēgisse</i>	<i>audīvisse</i>
pass.	<i>laudātum</i>	<i>dēlētum</i>	<i>lēctum</i>	<i>audītum</i>
	<i>esse</i>	<i>esse</i>	<i>esse</i>	<i>esse</i>
fut. act.	<i>laudātūrum</i>	<i>dēlētūrum</i>	<i>lēctūrum</i>	<i>audītūrum</i>
	<i>esse</i>	<i>esse</i>	<i>esse</i>	<i>esse</i>
pass.	<i>laudātum</i>	<i>dēlētum</i>	<i>lēctum</i>	<i>audītum</i>
	<i>īrī</i>	<i>īrī</i>	<i>īrī</i>	<i>īrī</i>

2. gerundium:

(*laudāre*), *laudāndī*, *laudāndō*, (*ad*) *laudāndum*, *laudāndō*;
(*dēlēre*), *dēlēndī*; (*legere*), *legēndī*; (*audīre*), *audiēndī*
(ten, kdo má, může, musí býti: chválen, ničen, čten, slyšen)

3. gerundīvum (slovesné adjektivum):

laudāndus, *a*, *um*; *dēlēndus*, *legēndus*, *audiēndus*

4. supīnum:

laudātum, *dēlētum*, *lēctum*, *audītum*

5. participia.

(Jsou uvedena u jednotlivých konjugací.)

Slovesa -iō

patří ke konjugaci III., ale tvoří koncovkami sloves IV. třídy tyto tvary: 1. os. sg. a 3. os. pl. ind. praes.; konj. praes.; ind. fut. I., ind. imperf.; partic. praes.

capīō, capīs, capīt, capīmus, capītis, capīunt

capīor, capēris, capītur, capīmur, capīmini, capīuntur

konj. praes.: *capīam, capīs, ...; fut.: capīam, capīs, ...;*

imperf.: *capībam, capībās, ...; partic.: capīēns, capientis*

inf. praes.: act.: *capere*, pass.: *capi*

Dēpōnentia.

Názvem slovesa deponentní označujeme slovesa, která mají tvary passivní, ale význam aktivní (příp. zvratný): *hortor* povzbuzuji *laetor* raduji se

I. konjugace:

imperativ:

hortor, hortārī, hortātus sum

hortāre!

II. konjugace:

polliceor, pollicērī, pollicitus sum

pollicēre!

III. konjugace:

a) *fungor, fungī, fūncetus sum*

fungēre!

b) *moriōr, morī, mortuus sum*

morēre!

IV. konjugace:

largior, largīrī, largītus sum

largīre!

Koncovkami tvarů aktivních se tvoří jen partic. praes. (*hortāns, pollicēns, fungēns, moriēns, largiēns*); gerundivum sloves deponentních má význam passivní (*hortandus* ten, který musí být povzbuzován).

Číslovky (I.)

		základní	řadové
1	I	<i>ūnus</i>	<i>prīmus</i>
2	II	<i>duo</i>	<i>secundus</i>
3	III	<i>trēs</i>	<i>tertius</i>
4	III I	<i>quattuor</i>	<i>quārtus</i>
5	V	<i>quīnque</i>	<i>quīntus</i>
6	VI	<i>sex</i>	<i>sex̄lus</i>
7	VII	<i>septem</i>	<i>septimus</i>
8	VIII	<i>octō</i>	<i>octāvus</i>
9	VIII I	<i>novem</i>	<i>nōnus</i>
10	X	<i>decem</i>	<i>decimus</i>
11	XI	<i>undecim</i>	<i>undecimus</i>
12	XII	<i>duodecim</i>	<i>duodecimus</i>
13	XIII	<i>trēdecim</i>	<i>tertius decimus</i>
14	XIII I	<i>quattuordecim</i>	<i>quārtus decimus</i>
15	XV	<i>quīndecim</i>	<i>quīntus decimus</i>
16	XVI	<i>sēdecim</i>	<i>sex̄lus decimus</i>
17	XVII	<i>septendecim</i>	<i>septimus decimus</i>
18	XVIII	<i>duodēvīgintī</i>	<i>duodēvīcēsimus</i>
19	XIX	<i>undēvīgintī</i>	<i>undēvīcēsimus</i>
20	XX	<i>vīgintī</i>	<i>vīcēsimus</i>
21	XXI	<i>vīgintī ūnus</i>	<i>ūnus et vīcēsimus</i>
22	XXII	<i>vīgintī duo</i>	<i>aller et vīcēsimus</i>
23	XXIII	<i>vīgintī trēs</i>	<i>vīcēsimus tertius</i>
30	XXX	<i>trīgintā</i>	<i>trīcēsimus</i>
40	XXXX	<i>quadrāgintā</i>	<i>quadrāgēsimus</i>
50	L	<i>quīnquāgintā</i>	<i>quīnquāgēsimus</i>
60	LX	<i>sexāgintā</i>	<i>sexāgēsimus</i>
70	LXX	<i>septuāgintā</i>	<i>septuāgēsimus</i>
80	LXXX	<i>octōgintā</i>	<i>octōgēsimus</i>
90	LXXX X	<i>nonāgintā</i>	<i>nōnāgēsimus</i>
100	C	<i>centum</i>	<i>centēsimus</i>
200	CC	<i>ducentī</i>	<i>ducēntēsimus</i>
300	CCC	<i>trecentī</i>	<i>trecēntēsimus</i>
400	CCCC	<i>quadringentī</i>	<i>quadringentēsimus</i>
500	D	<i>quīngentī</i>	<i>quīngentēsimus</i>
600	DC	<i>sēscentī</i>	<i>sēscēntēsimus</i>
700	DCC	<i>septīngentī</i>	<i>septīngentēsimus</i>
800	DCCC	<i>octīngentī</i>	<i>octīngentēsimus</i>
900	DCCCC	<i>nōngentī</i>	<i>nōnōngentēsimus</i>
1000	M	<i>mille</i>	<i>mīlēsimus</i>
2000	MM	<i>duo mīlia</i>	<i>bis mīlēsimus</i>
1,000,000	CCCCCCCC	<i>deciēs centēna mīlia</i>	<i>deciēs centiēs mīlēsimus</i>

Číslovky (II.)	podílné:	číselná písmena
1	<i>singulī</i>	<i>semel</i>
2	<i>bīnī</i>	<i>bis</i>
3	<i>ternī</i>	<i>ter</i>
4	<i>quaternī</i>	<i>quater</i>
5	<i>quīnī</i>	<i>quīnquiēs</i>
6	<i>sēnī</i>	<i>sexiēs</i>
7	<i>septēnī</i>	<i>septiēs</i>
8	<i>octōnī</i>	<i>octiēs</i>
9	<i>novēnī</i>	<i>noviēs</i>
10	<i>dēnī</i>	<i>decīes</i>
11	<i>undēnī</i>	<i>undeciēs</i>
12	<i>duodēnī</i>	<i>duodeciēs</i>
13	<i>ternī dēnī</i>	<i>ter decīes</i>
20	<i>vīcēnī</i>	<i>viciēs</i>
30	<i>trīcēnī</i>	<i>triciēs</i>
100	<i>centēnī</i>	<i>centiēs</i>
200	<i>ducēnī</i>	<i>ducentiēs</i>
1000	<i>singula mīlia</i>	<i>miliēs</i>
2000	<i>bīna mīlia</i>	<i>bis miliēs</i>

UNUS

1.	<i>ūnus</i>	<i>ūna</i>	<i>ūnum</i>
2.	<i>ūnius</i>	<i>ūnius</i>	<i>ūnius</i>
3.	<i>ūnī</i>	<i>ūnī</i>	<i>ūnī</i>
4.	<i>ūnum</i>	<i>ūnam</i>	<i>ūnum</i>
6.	<i>ūnō</i>	<i>ūnā</i>	<i>ūnō</i>

duo (*ae, o*), *duōrum*, *duōbus*, *duōs*, *duōbus*
 (*ārum, ūrum*) (*ābus, ūbus*) (*ās, o*) (*ābus, ūbus*)

trēs (tria), trium, tribus, trēs (tria), tribus

Z číslovek základních se skloňují *ūnus*, *duo*, *trēs*; dále *ducentī*, *trecentī* . . . *nōngentī* (jako *bonī*), *mīlia* (jako *maria*); ostatní jsou nesklonné.

Zájmena osobní.

1.	<i>egō</i>	<i>tū</i>	<i>nōs</i>	<i>vōs</i>
2.	<i>meī</i>	<i>tuī</i>	<i>nostrī (nōstrum)</i>	<i>vestrī (vēstrum)</i>
3.	<i>mihī</i>	<i>tibī</i>	<i>nōbis</i>	<i>vōbis</i>
4.	<i>mē</i>	<i>tē</i>	<i>nōs</i>	<i>vōs</i>
6.	<i>mē</i>	<i>tē</i>	<i>nōbis</i>	<i>vōbis</i>

Zájmeno zvratné.

— *sui* *sibī* *sē* *sē*

is, ea, id

1.	<i>is</i>	<i>ea</i>	<i>id</i>
2.	<i>eius</i>	<i>eius</i>	<i>eius</i>
3.	<i>ei (eī)</i>	<i>ei (eī)</i>	<i>ei (eī)</i>
4.	<i>eum</i>	<i>eam</i>	<i>id</i>
6.	<i>eō</i>	<i>eā</i>	<i>eō</i>
1.	<i>iī</i>	<i>eae</i>	<i>ea</i>
2.	<i>eōrum</i>	<i>eārum</i>	<i>eōrum</i>
3.	<i>iīs</i>	<i>iīs</i>	<i>iīs</i>
4.	<i>eōs</i>	<i>eās</i>	<i>ea</i>
6.	<i>iīs</i>	<i>iīs</i>	<i>iīs</i>

Přehled zájmen

osobní:	<i>ego, tū, nōs, vōs</i>	
zvratné:	<i>—, suī, sib̄l, sē, sē</i>	
ukazovací:	<i>is, ea, id iste, ista, istud hic, haec, hoc ille, illa, illud īdem, eadem, idem ipse, ipsa, ipsum</i>	ten tenhle tento onen týž sám
přivlastňovací:	<i>meus, tuus noster, vester suus</i>	můj, tvůj náš, váš svůj
tázací:	<i>quis? quid? quī? quae? quod?</i>	kdo? co? který?
vztažná:	<i>quī, quae, quod quisquis, quidquid quīcumque</i>	který, jenž kdokoli kterýkoli
neurčitá:	<i>aliquis, aliquid aliquī (aliquis), aliqua, aliquod quīdam, quaedam, quoddam quisque, quaeque, quodque</i>	někdo nějaký, některý kterýsi, jakýsi každý

Pozn.: *quis?* kdo? *is, qui* — ten, kdo; *id, quod (ea, quae)* — to, co

Zájmenná adjektiva

<i>alius, alia, aliud</i> (gen.: <i>alterius</i>)	jiný
<i>alter, a, um</i>	druhý
<i>uter, a, um</i>	který z obou
<i>neuter, a, um</i>	žádný z obou
<i>nūllus, a, um</i>	žádný
<i>ūllus, a, um</i>	některý
<i>neque ūllus</i>	a žádný (po záporu)
<i>sōlus, a, um</i>	sám (samojediný)
<i>tōtus, a, um</i>	celý
<i>ūnus, a, um</i>	jeden
<i>tālis</i>	takový
<i>quālis</i>	jaký
<i>ambo</i> (skloňuj jako <i>duo!</i>)	oba
<i>nēmō, nūllīus, nēminī, nēminem, nūllō</i>	nikdo
<i>nihil, nūllīus reī, nūllī reī, nihil, nūllā rē</i>	nic

Pozn.:

<i>uterque frāter</i>	oba bratři (jeden i druhý bratr)
<i>utrique mīlitēs</i>	obě strany vojáků (jedni i druzí vojáci)

Stupňování adjektiv

positīvus:	comparātīvus:	superlātīvus:
<i>altus</i>	<i>altiōr</i>	<i>altissimus</i>
<i>fortis</i>	<i>fortiōr</i>	<i>fortissimus</i>
<i>dubius</i>	<i>magis dubius</i>	<i>māximē dubius</i>
<i>similis</i>	<i>similiōr</i>	<i>simillimus</i>
(podobně: <i>dissimilis</i> , <i>facilis</i> , <i>difficilis</i> , <i>humilis</i>)		
<i>miser</i>	<i>miseriōr</i>	<i>miserriimus</i>
(podobně: <i>līber</i> , <i>pulcher</i> , <i>ācer</i> , <i>pauper</i>)		
<i>bonus</i>	<i>melior</i>	<i>optimus</i>
<i>malus</i>	<i>peior</i>	<i>pessimus</i>
<i>magnus</i>	<i>maiōr</i>	<i>māximus</i>
<i>parvus</i>	<i>minōr</i>	<i>minimus</i>
<i>multī</i>	<i>plūrēs</i>	<i>plūrimī</i>

Tvoření a stupňování adverbií

<i>altus</i>	<i>alt ē</i>	<i>alt ius</i>	<i>altissimē</i>
<i>fortis</i>	<i>fortiōr</i>	<i>fortiōs</i>	<i>fortissimē</i>
<i>sapiēns</i>	<i>sapienter</i>	<i>sapientius</i>	<i>sapientissimē</i>
<i>miser</i>	<i>miser ē</i>	<i>miserius</i>	<i>miserriē</i>
<i>similis</i>	<i>similiōr</i>	<i>similiōs</i>	<i>simillimē</i>
<i>facilis</i>	<i>facile</i>	<i>faciliōs</i>	<i>facillimē</i>
<i>dubius</i>	<i>dubiē</i>	<i>magis dubiē</i>	<i>māximē dubiē</i>
<i>bonus</i>	<i>bene</i>	<i>melius</i>	<i>optimē</i>
<i>malus</i>	<i>male</i>	<i>peius</i>	<i>pessimē</i>
<i>magnus</i>	<i>magnopere</i>	<i>magis</i>	<i>māximē</i>
<i>parvus</i>	<i>parum</i>	<i>minus</i>	<i>minimē</i>

Accusativus cum infinitivo

Vidím, že otec přichází. Doufám, že přijdeš.
Video — patrem venire. *Spero — te venturum esse.*

Říká, že nic neudělal.
Dicit — se nihil fecisse.

1. spojka že se nepřeloží
2. podmět věty vedlejší (i doplněk k němu se vztahující) se vyjádří akusativem
(alespoň zájmenem; vztahuje-li se zájmeno na podmět 3. osoby v řídící větě, klade se zájmeno zvratné)
3. příslušek se vyjádří infinitivem

(Této vazby se užívá po aktivních výrazech *dicendi* a *sentiendi*.)

Poznámka:

Nemá-li sloveso inf. fut., opíše se:

1. posse + inf. (*Credo te discere posse.*)
2. fore, ut (s nevlastní větou účinkovou) (*Credo fore, ut discas.*)

K zabránění dvojsmyslu se někdy dává přednost vazbě passivní:
místo: *Audio magistrum puerum laudare*
říká se: *Audio puerum a magistro laudari.*

Nominativus cum infinitivo

a) Homér prý byl slepý.

*Homerus caecus **fuisse dicitur** (fertur, traditur, narratur).*

Říká se, že žáci málo pracují.

*Discipuli parum **laborare dicuntur** (feruntur, traduntur, narrantur).*

b) Jste prý nemocni. Říká se, že sis to zasloužil.

Aegroti esse dicimini. Hoc meruisse diceris.

Zdá se, že jste neměli pravdu.

Verum non habuisse videmini.

(Klade se při passivních výrazech *dicendi* a *sentiendi*. Sloveso *dicendi* nebo *sentiendi* je vždycky v passivu a shoduje se s podmětem! Podmět se zájmenem nevyjadřuje!*)

* (Srv. s *accus. cum inf.*, str. 24.)

Věty účelové

a) Napomínám tě, **abys** byl pilný.

Moneo te, ut diligens sis.

b) Napomínali jsme vás, **aby** ste **ne**byli líní.

Monebamus vos, ne pigri essetis.

aby — *ut*, **aby ne** — *ne*, a **aby ne** — *neve*,

aby nikdo — *ne quis*, **aby nic** — *ne quid*,

aby nikdy — *ne umquam*

(ale: *ne qua civitas, ne quod malum*)

a) konj. praes. po hlavním čase věty řídící

b) konj. impf. po vedlejším čase věty řídící

časy hlavní: praes., fut., imperat.

časy vedlejší: všechny časy minulé

Věty obavné

že — *ne* **že ne** — *ne non (ut)*

Konjunktivy jako ve větách účelových.

Po výrazech zabraňování (*verba impediendi: impedire, obstatre, recusare, deterrire*) se může položiti namísto spojky *ne* spojka *quominus*.

(Srv. *quominus*, str. 36.)

Věty účinkové

1. *A deo diligens fuisti, ut omnes te admirarentur.*
Tam fortis erat, ut vinci non posset.
2. *Sol efficit, ut omnia florent.*
Factum est, ut respondere non possemus.

(tak) že — *ut* (tak) že ne — *ut non*

1. příslovečné (vlastní)

(po výrazech příslovečných: *adeo, ita, sic, tam, tantopere, tantus, talis, tot*)

konj. samostatně (praes., impf., perf.), t. j. bez ohledu na větu řídící; jaký je v češtině čas, takový je v latině konjunktiv.

2. podstatné (nevlastní)

(po výrazech slovesných: *efficio, perficio, adipiscor; fit, evenit, accidit, contingit; mos est, consuetudo est, sunt qui*)

konj. vět účelových (t. j. praes. a impf., podle toho, jaký je čas v řídící větě)

Otázky

a) < věcné
zjišťovací

b) < jednoduché
rozlučovací

c) < přímé
nepřímé

Otázky přímé:

A. Zjišťovací:

1. *Nonne homo mortalis est? — Ita.*
2. *Num in Africa vivimus? — Minime vero.*
3. *Habes ne pensum?* <
Habeo. (Ita.)
Non habeo. (Minime.)

nonne napovídá kladně
num „ záporně
-ne nenapovídá

B. Rozlučovací:

Utrum sol maior est an minor quam terra?

Est ne sol maior an minor quam terra?

Est -o- sol maior an minor quam terra?

Habes ne pensum an non?

utrum — an; -ne — an; -o- — an

Pozn.: zda — čili nic: *utrum, (-ne)* — *an non?*

Otázky nepřímé:

(s konj. podle konsekuce; sv. str. 29)

A. zjišťovací: *num (-ne)*

B. rozlučovací: částice jako v otázkách přímých
pozn.: zda — čili nic: *utrum, (-ne)* — *necne*

Consecutio temporum

Souslednost časů

v řídící větě:	A. čas hlavní	B. čas vedlejší
1. současnost	praes.	impf.
2. předčasnost	perf.	plqpf.
3. následnost	-urus sim	-urus essem

A. časy hlavní: praesens, futurum, imperativ

B. časy vedlejší: všechny časy minulé

A. 1. *Interrogo, num labores.*

2. *Nescio, ubi fuerit.*

3. *Exspecto, quid facturi sitis.*

B. 1. *Interrogabam, num laborares.*

2. *Nesciebam, ubi fuisset.*

3. *Exspectabam, quid facturi essetis.*

Věty podmírkové

1. Forma reální:

Si laboras, laudaris.

Si laborabas, laudabaris. (jestliže)

Si laborabis, laudaberis.

indikativ

2. Forma potenciální:

Si labores, laudaris. (jestliže by)

Si laboraveris, laudatus sis.

konj. praes. a perf.

3. Forma irreální:

pro přítomnost: *Si laborares, laudareris.* (kdyby)

pro minulost: *Si laboravisses, laudatus esses.*

konj. impf. a plq pf.

Pozn.: *Non cedet, nisi* (= leč) *coactus.*

Spojky vět časových

1. **cum** (temporale, iterativum, coincidens, inversum; historicum)
2. **postquam** a) *když*: s ind. praes., perf., fut. II.
b) *kdykoliv*: s ind. pf., plqpf., fut. II.
3. **ut, ut primum; ubi, ubi primum, cum primum; simulac, simulatque (jakmile)**: s ind. praes., perf., fut. II.
4. **antequam, priusquam (dříve než)**
 - a) je-li děj věty časové budoucí:
ind. nebo konj. praes. ve větě kladné,
fut. II. ve větě záporné
 - b) je-li děj věty časové minulý: ind. perf.
 - c) k vyjádření účelu nebo možnosti: (*dříve než by*
konj. praes. nebo impf.
5. **dum**
 - a) *zatím co*: vždycky ind. praes.
 - b) *pokud* (také: **quoad, donec**): s ind. všech časů
 - c) *dokud ne, až* (také: **quoad**): s ind. perf. a fut. II.
 - d) *dokud by ne, až by*: s konj. praes. a impf.

Pozn.: 1. **dum** — *jen když, jen kdyby*: s konj. praes., impf. a plqpf.
2. **dum** — *jen aby*: s konj. vět účelových

Věty důvodové

1. **quod, quia, quoniam** (*protože, že*) s indikativem
2. **cum** (*causale*) s konj. podle konsekuce

Pozn.: *protože prý* (cizí mínění) vyjadřuje spojka
quod s konj. podle konsekuce

Věty přípustkové

1. **quamquam, etsi, tametsi** (*ačkoliv*) s indikativem
2. **etiamsi** (*i kdyby, třebas, i jestliže by*) s vazbami vět podmínkových (reálních, potenciálních, irreálních)*
3. **licet, ut** (*třebas i, byť i*) s konj. praes. a perf.
4. **cum** (*concessivum*), **quamvis** (*ačkoliv*) s konj. podle konsekuce (Srv. str. 29.)

* Srv. str. 30.

cum

s indikativem	s konjunktivem
1. temporale (<i>eo tempore, cum — v. době, kdy</i>)	historicum (<i>když</i>)
2. iterativum (<i>kdykoli</i>)	causale (<i>protože, poněvadž</i>)
perf., plqpf., fut. II.	konsekuce
3. coincidens (<i>tím že</i>) (<i>jako ve větě hlavní</i>)	concessivum (<i>ačkoliv</i>)
4. inversum (<i>když tu</i>) (<i>iam . . . cum</i>) perf., praes. histor.	adversativum (<i>kdežto</i>)
	konsekuce

Pozn.:

cum — tum : jak — tak

cum (primum) s ind. : jakmile

cum (amico) : s (přítelem)

Česká spojka **že** se překládá do latiny:

1. **akus. s inf.** (po aktiv. výrazech) } *dicendi* a
2. **inf. s nom.** (po passiv. výrazech) } *sentiendi*)
3. **ut, ut non** ve větě účinkové
4. **ne, ne non** ve větě obavné
5. **quin** po záporném výrazu *dubitandi*
6. **quod** ve větě důvodové (*protože*)

Latinská spojka **ut** se překládá do češtiny:

1. **aby** (věta účelová)
2. **že** (věta výsledková)
3. **že ne** (věta obavná)
4. **třebas, ať si** (věta přípustková)
5. **jakmile** (*ut primum*, věta časová)
6. **jako** (*velut*, věta přirovnávací)

Vazby slovesa *dubito*

1. pochybovatí

a) pochybuji, že (zda) — *dubito an*
s konj. podle konsekuce
(*Dubito, an hoc verum sit.*)

b) nepochybuji, že — *non dubito quin*
s konj. podle konsekuce
(*Non dubitamus, quin verum dicam.*)

2. váhati — s **infinitivem**

(*Non dubito tibi verum dicere. - Cur dubitas proficisci?*)

Supinum

I. **-um** (na označení účelu po slovesech pohybu):

Missi sunt legati pacem petitum
(*ut pacem peterent, qui pacem peterent, pacis petendae causa*).

II. **-ū** (na označení vztahu), na př.:

facilis, difficilis, terribilis, } *dictu, factu, visu, auditu,*
incredibilis; fas, opus est } *cognitu, memoratu*

quin

A. Ve větách hlavních:

proč ne?: Quin conscendimus equos?

B. Ve větách vedlejších (vždy jen po výraze záporném):

1. po záporných výrazech *dubitandi*

s konj. podle konsekuce (*že*)

(*Non est dubium, quin ante Homerum poetae fuerint.*)

2. po záporných výrazech *impediendi*: (*non recuso, nihil praetermitto, non multum abest*, atd.)

s konj. vět účelových (*aby ne*)

(*Non recusabam, quin abiress.*)

3. *quin = ut is non*

s konj. vět účinkových (*kdo by ne*)

(*Nemo est, quin haec videat.*)

quominus

Quominus = ne (aby ne) po výrazech *impediendi* ve větách účelových. (Srv. str. 26.)

Poznámka: *Prohibeo* se pojí obyčejně s infinitivem!

Vazby sloves neosobních

interest, refert

1. komu záleží:

- a) u subst. genitiv: *mátris refert, interest*
- b) u zájmen ablativ: *mea refert, interest*

2. na čem záleží:

- a) věta účelová: *Mea refert, ut valeatis.*
- b) akus. s inf.: *Omnium nostrum refert vos valere.*

3. mnoho-li záleží:

- a) adverbium: *Magnopere vestra refert.*
- b) zájmeno v neutru: *Nihil hostium interest.*
- c) genitiv (ceny): *Parvi militum intererat.*

opus est

1. s ablativem: *Opus est nobis auxilio.*

2. s akusativem: *Hoc opus nobis est. —*

Quid tibi opus est?

Vazby sloves *iubeo, veto*

a) aktivní:

1. *Dux milites pontem rescindere iubet.*

(komu? — vojákům: inf. aktivní)

2. *Dux — pontem rescindi iubet.*

(komu? — ?: inf. passivní)

b) passivní:

Milites castra relinquere vetantur.

Vojáci dostávají zákaz, aby opustili tábor.

Verum — dicere iubemur.

Rozkazuje se **nám**, abychom mluvili pravdu.

(Sloveso se vždy shoduje s podmětem; podmět se zájmenem nevyjadřuje!)

Ablativ absolutní

- a) *Si crescit periculum,* }
— *Periculo crescente* } *crescunt vires.*
- b) *Cum bellum confectum esset,* }
— *Bello confecto* } *milites domum redierunt.*
- c) *Quod nemo resistebat,* }
— *Nullo resistente* } *dux facile ad urbem pervenit.*
- d) *Quamquam omnes desperant,* }
— *Omnibus desperantibus* } *ego mentem aequam servabo.*

Abl. absolutní zkracuje věty vedlejší:

a) podmínkové, b) časové, c) důvodové, d) připouštěcí,
jsou-li ve větě hlavní a vedlejší různé podměty.

Spojka se nepřeloží,
podmět se vyjádří ablativem,
sloveso se nahradí participiem:

praes. — při ději současném,
perf. — při ději předčasném.

Vazba gerundiva a gerundia

1. v doplňku (možnost, nutnost):

a) v češtině výraz passivní:

Kniha má (musí) být čtena. | Je nutno ctít rodiče.
Liber legēndus est. | *Parentes colēndi sunt.*

Slovesa přechodná mají vždy vazbu osobní.

b) v češtině výraz aktivní:

Je nutno poslouchat zákonů. | Žák má pracovat.
Legibus parendum est. | *Discipulo laborandum est.*
Má se užít zbraně. | Vojáci musili bojovat.
Armis utendum esl. | *Militibus pugnandum erat.*

Slovesa nepřechodná mají vazbu neosobní; osoba, která má činnost vykonat, vždycky se vyjadří dativem.

2. v přívlastku:

a) přívlastek prostý:

ars scribendi (gerundium)

b) přívlastek rozvítý:

(*occasio liberandi Graeciam*)

gen. akus.

occasio Graeci ae liberand ae
gen. shodný přívlastek

podobně:

decemviri scribendo leges

dat. akus.

decemviri legibus scribendi s
dat. shodný přívlastek

Vazby jmen měst

1. **kam?** — akusativ ([*in urbem*] *Romam*)

(*Romam, Corinthum, Delphos, Athenas, Carthaginem*)

2. **odkud?** — ablativ ([*ex urbe*] *Roma*)

(*Roma, Corintho, Athenis, Delphis, Carthagine*)

3. **kde?**

a) genitiv u jmen I. a II. dekl. v sg.

(*Romae, Corinthi*)

b) ablativ — u ostatních

(*Athenis, Delphis, Carthagine*)

—

domus a *rus*:

1. kam?	<i>domum</i>	<i>rus</i>
---------	--------------	------------

2. odkud?	<i>domo</i>	<i>rure</i>
-----------	-------------	-------------

3. kde?	<i>domi</i>	<i>ruri</i>
---------	-------------	-------------

Pozn.: *humi* — na zemi,

domi bellique (*domi militiaeque*) — v míru i ve válce

Předložky

s akus.

ad, adversus, ante,
apud, contra, erga,
extra, inter, ob, per,
post, praeter, prope,
proppter, secundum, super,
supra, trans, ultra, versus

s abl.

a(b), cum, de, e(x), sine,*
pro

**) cum amico; ale:*
mecum, tecum, secum;
nobiscum, vobiscum; quocum, quibuscum

s akus. i s abl.

in urbem — do města (*kam?*) | *in urbe* — v městě (*kde?*)
sub terram — pod zemi (*kam?*) | *sub terra* — pod zemí (*kde?*)

Spojky a citoslovce najdeme ve slovníku.

O spojce *et* pamatujme:

<i>viri,</i>	<i>feminae,</i>	<i>pueri</i>
<i>viri et</i>	<i>feminae et</i>	<i>pueri</i>
<i>viri,</i>	<i>feminae</i>	<i>puerique</i>

Římský kalendář

1. den v měsíci: **Kalendae**

5. (7.) „ **Nonæ** (9. den před Idami)

13. (15.) „ **Idus**

Nony jsou 7. dnem a Idy 15. dnem v měsících

M I L M O (*Martius, Iulius, Maius, October*).

Příklady:

1. ledna	<i>Kalendis Ianuariis (Kal. Ian.)</i>
2. ledna	<i>ante diem IIII. Nonas Ianuarias (a. d. IIII. Non. Ian.)</i>
3. ledna	<i>a. d. III. Non. Ian.</i>
4. ledna	<i>pridie Nonas Ianuarias (prid. Non. Ian.)</i>
5. ledna	<i>Nonis Ianuariis</i>
29. ledna	<i>ante diem IIII. Kalendas Februarias</i>
<i>(a. d. IIII. Kal. Febr.)</i>
30. ledna	<i>a. d. III. Kal. Febr.</i>
31. ledna	<i>prid. Kal. Febr.</i>
1. února	<i>Kalendis Februariis (Kal. Febr.)</i>

Pozn.: Při počítání dní připočítává se na rozdíl od našeho zvyku i den, od něhož se vychází.

Nejčastější zkratky

A.	<i>Aulus</i>	D.	<i>Decimus</i>	M'.	<i>Mānius</i>	S. (Sex.)	<i>Sextus</i>
App.	<i>Appius</i>	K.	<i>Kaesō</i>	P.	<i>Pūblius</i>	Sp.	<i>Spurius</i>
C.	<i>Gāius</i>	L.	<i>Lūcius</i>	Q.	<i>Quīntus</i>	T.	<i>Titus</i>
Gn.	<i>Gnaeus</i>	M.	<i>Mārcus</i>	Ser.	<i>Servius</i>	Ti.	<i>Tiberius</i>
a. d.		<i>ante diem</i>					
a. u. c.		<i>ab urbe condita</i>					
HS		<i>sestertius</i>					
S.P.Q.R.		<i>senatus populusque Romanus</i>					
Q.B.F.F.F.S.		<i>quod bonum, faustum, felix fortunatumque sit</i>					

Abecední seznam nejčastějších sloves

<i>adhibeō</i> , 2, <i>adhībuī</i> , <i>adhibitum</i>	přičňovati
<i>adimo</i> , 3, <i>adēmī</i> , <i>ademptum</i>	odnímati
<i>adipīscor</i> , 3, <i>adeptus sum</i>	dosafovati
<i>adolēscō</i> , 3, <i>adolēvī</i> , <i>adultum</i>	dospívati
<i>aggredīor</i> , 3, <i>aggressus sum</i>	přistupovati
<i>ago</i> , 3, <i>ēgī</i> , <i>dictum</i>	hnáti, konati
<i>alō</i> , 3, <i>alui</i> , <i>altum</i>	živiti
<i>amplector</i> , 3, <i>amplexus sum</i>	objímati
<i>aperiō</i> , 4, <i>aperuī</i> , <i>apertum</i>	odkrýвати
<i>arceō</i> , 2, <i>arcuī</i> , —	ohrazovati
<i>ārdeō</i> , 2, <i>ārsī</i> , — (<i>ārsūrus</i>)	hořeti
<i>audeō</i> , 2, <i>ausus sum</i>	odvažovati se
<i>augeō</i> , 2, <i>auxī</i> , <i>auctum</i>	rozmnožovati
<i>bibō</i> , 3, <i>bibī</i> , — (<i>pōtum</i>)	piti
<i>cadō</i> , 3, <i>cecidi</i> , — (<i>cāsūrus</i>)	padati
<i>caedō</i> , 3, <i>cecidlī</i> , <i>caesum</i>	porážeti
<i>canō</i> , 3, <i>cecinī</i> , — (<i>cantātum</i>)	zpívati
<i>capiō</i> , 3, <i>cēpī</i> , <i>captum</i>	chytatí
<i>careō</i> , 2, <i>caruī</i> , — (<i>caritārus</i>)	býti prost něčeho
<i>carpō</i> , 3, <i>carpsi</i> , <i>carptum</i>	trhati
<i>caveō</i> , 2, <i>cāvī</i> , <i>cautum</i>	vystříhati se
<i>cēdō</i> , 3, <i>cessī</i> , <i>cessum</i>	ustupovati
<i>cēnseō</i> , 2, <i>cēnsuī</i> , <i>cēnsum</i>	odhadovati
<i>cingō</i> , 3, <i>cīnxī</i> , <i>cinctum</i>	obkličovati
<i>claudō</i> , 3, <i>clausī</i> , <i>clausum</i>	zavfrati
<i>cōgō</i> , 3, <i>coēgī</i> , <i>coāctum</i>	sháněti, nutiti
<i>colō</i> , 3, <i>coluī</i> , <i>cultum</i>	vzdělávati, ctiti
<i>condō</i> , 3, <i>condidī</i> , <i>conditum</i>	zakládati
<i>comperiō</i> , 4, <i>compérūi</i> , <i>compertum</i>	zvídati
<i>cōnflīgō</i> , 3, <i>cōnflixi</i> , <i>cōflictum</i>	utkávati se
<i>cōnscendō</i> , 3, <i>cōnscendī</i> , <i>cōncēnsum</i>	vystupovati
<i>cōnstituō</i> , 3, <i>cōnstituī</i> , <i>cōnstitūtum</i>	ustanovovati
<i>contemnō</i> , 3, <i>contempsi</i> , <i>contemptum</i>	pohrdati
<i>crēscō</i> , 3, <i>crēvī</i> , —	růsti
<i>cupiō</i> , 4, <i>cupīvī</i> , <i>cupītum</i>	žádati si, dychtiti
<i>currō</i> , 3, <i>cucurrī</i> , <i>cursum</i>	běžeti
<i>dēbeō</i> , 2, <i>dēbuī</i> , <i>debitum</i>	býti povinen, dlužen
<i>dēcernō</i> , 3, <i>dēcrēvī</i> , <i>dēcrētum</i>	rozhodovati
<i>dēfendo</i> , 3, <i>dēfendī</i> , <i>dēfēnsum</i>	brániti
<i>dīcō</i> , 3, <i>dīxi</i> , <i>dictum</i>	říkati

<i>diligō</i> , 3, <i>dilēxi</i> , <i>dilēctum</i>	milovati
<i>dīruō</i> , 3, <i>dīrul</i> , <i>dīrūtum</i>	bořiti
<i>discō</i> , 3, <i>didici</i> , —	učiti se
<i>dīvidō</i> , 3, <i>dīvīsl</i> , <i>dīvīsum</i>	děliti
<i>dō</i> , 1 (<i>dare</i>), <i>dedī</i> , <i>datum</i>	dávati
<i>doceō</i> , 2, <i>docuī</i> , <i>doctum</i>	učiti
<i>doleō</i> , 2, <i>doluī</i> , — (<i>dolitūrus</i>)	míti bolest
<i>domō</i> , 1, <i>domuī</i> , <i>domitum</i>	krotiti
<i>dūcō</i> , 3, <i>dūxī</i> , <i>ductum</i>	véstí
<i>emō</i> , 3, <i>ēmī</i> , <i>emptūm</i>	kupovati
<i>ēdō</i> , 3, <i>ēdīdī</i> , <i>ēditum</i>	vydávati
<i>edō</i> , <i>ēsse</i> (<i>edere</i>), <i>ēdī</i> , <i>ēsum</i>	jisti
<i>eō</i> , <i>īre</i> , <i>īl</i> , <i>ītum</i>	jíti
<i>exerceō</i> , 2, <i>exercuī</i> , —	cvičiti
<i>expurgīscor</i> , 3, <i>experrēctus sum</i>	probouzeti se
<i>experior</i> , 4, <i>expertus sum</i>	zkoušeti
<i>faciō</i> , 3, <i>fēcī</i> , <i>factum</i>	dělati
<i>fallō</i> , 3, <i>fēfelli</i> , — (<i>dēceptum</i>)	klamati
<i>fateor</i> , 2, <i>fassus sum</i>	vyznávati
<i>faveō</i> , 2, <i>fāvī</i> , <i>fautum</i>	přáti
<i>fero</i> , <i>ferre</i> , <i>tulī</i> , <i>lātum</i>	néstí
<i>fīdō</i> , 3, <i>fīsus sum</i>	důvěřovati
<i>fīgō</i> , 3, <i>fīxī</i> , <i>fīxum</i>	přibijeti
<i>fīndō</i> , 3, <i>fīdī</i> , <i>fīssum</i>	štípati
<i>fīngō</i> , 3, <i>fīnxī</i> , <i>fīctum</i>	tvoriti, vymýšleti
<i>fīō</i> , <i>fieri</i> , <i>factus sum</i>	stávati se
<i>flectō</i> , 3, <i>flexī</i> , <i>flexum</i>	ohýbatí
<i>flōreō</i> , 2, <i>flōruī</i> , —	kvésti
<i>fluō</i> , 3, <i>flūxī</i> , —	téci
<i>fodiō</i> , 3, <i>fōdī</i> , <i>fōssum</i>	kopati
<i>frangō</i> , 3, <i>frēgī</i> , <i>frāctum</i>	lámati
<i>fugiō</i> , 3, <i>fūgī</i> , —	utíkatí
<i>fundō</i> , 3, <i>fūdī</i> , <i>fūsum</i>	líti
<i>fungor</i> , 3, <i>fūnctus sum</i>	vykonávati, zastávati
<i>gaudeō</i> , 2, <i>gavīsus sum</i>	radovati se
<i>gerō</i> , 3, <i>gessī</i> , <i>gestum</i>	néstí, konati
<i>gignō</i> , 3, <i>genuī</i> , <i>genitum</i>	rodití
<i>habeo</i> , 2, <i>habuī</i> , <i>habitum</i>	míti
<i>haereō</i> , 2, <i>haesī</i> , — (<i>haesūrus</i>)	vězeti
<i>hauriō</i> , 4, <i>hausī</i> , <i>haustum</i>	čerpati
<i>iaceō</i> , 2, <i>iacuī</i> , — (<i>iacitūrus</i>)	ležeti
<i>iaciō</i> , 3, <i>iēci</i> , <i>iactum</i>	házeti
<i>incendō</i> , 3, <i>incendī</i> , <i>incēnsum</i>	zapalovati

<i>induō</i> , 3, <i>induī</i> , <i>indūtum</i>	oblékatи
<i>intellegō</i> , 3, -lēxī, -lēctum	rozuměti
<i>invādō</i> , 3, <i>invāsī</i> , <i>invāsum</i>	vtrhnouti
<i>īrāscor</i> , 3, —	hněvati se
<i>iubeō</i> , 2, <i>iussī</i> , <i>iussum</i>	rozkazovati
<i>iungō</i> , 3, <i>iūnxī</i> , <i>iūnctum</i>	spojovali
<i>iuvō</i> , 1, <i>iūvī</i> , (<i>ad</i>) <i>iūtum</i>	podporovati
<i>lābor</i> , 3, <i>lāpsus sum</i>	padati, uklouznouti
<i>lavō</i> , 1, <i>lāvī</i> , <i>lautum</i>	mýti
<i>legō</i> , 3, <i>lēgī</i> , <i>lēctum</i>	čisti
<i>loquor</i> , 3, <i>locūtus sum</i>	mluviti
<i>lūdō</i> , 3, <i>lūsī</i> , <i>lusum</i>	hráti si
<i>maneō</i> , 2, <i>mānsī</i> , — (<i>mānsūrus</i>)	zústávati
<i>mentior</i> , 4, <i>mentītus sum</i>	lháti
<i>mētior</i> , 4, <i>mēnsus sum</i>	měřiti
<i>mittō</i> , 3, <i>mīsī</i> , <i>missum</i>	posílati
<i>moneō</i> , 2, <i>monūī</i> , <i>monītum</i>	napomínati
<i>moriō</i> , 3, <i>mortūus sum</i>	zemřiti
<i>moror</i> , 1, <i>morātus sum</i>	zdržovati se
<i>moveō</i> , 2, <i>mōvī</i> , <i>mōtum</i>	hybatи
<i>nāscor</i> , 3, <i>nātus sum</i>	roditi se
<i>neglegō</i> , 3, -lēxī, -lēctum	zanedbávati
<i>nītor</i> , 3, <i>nīsus (nīxus) sum</i>	usilovati, opíratи se
<i>noceō</i> , 2, <i>nocuī</i> , <i>nocitum</i>	škoditi
<i>oblivīscor</i> , 3, <i>oblitus sum</i>	zapomínati
<i>occidō</i> , 3, <i>occīdī</i> , <i>occīsum</i>	zabíjeti
<i>occumbō</i> , 3, <i>occubuī</i> , <i>occubitum</i>	podléhati
<i>offendō</i> , 3, <i>offendī</i> , <i>offēnsum</i>	urážeti
<i>orior</i> , (2. os. <i>oreris</i>) 4, <i>ortus sum</i>	vznikati
<i>ostendō</i> , 3, <i>ostendī</i> , — (<i>ostenītātum</i>)	ukazovati
<i>parcō</i> , 3, <i>pepercī</i> , — (<i>temperātum</i>)	šetřiti (někoho)
<i>pāreō</i> , 2, <i>pāruī</i> , — (<i>pāritūrus</i>)	poslechnouti
<i>pariō</i> , 3, <i>peperi</i> , <i>partum</i>	roditi
<i>pateō</i> , 2, <i>patuī</i> , —	býti otevřen
<i>patior</i> , 3, <i>passus sum</i>	trpěti
<i>pellō</i> , 3, <i>pepuī</i> , <i>pulsum</i>	zaháněti
<i>pendeō</i> , 2, <i>pependī</i> , —	viseti
<i>pendō</i> , 3, <i>pependī</i> , <i>pēnsum</i>	vážiti, platiti
<i>petō</i> , 3, <i>petīvī</i> , <i>petītum</i>	směřovati, žádati
<i>pingō</i> , 3, <i>pinxī</i> , <i>pictum</i>	malovati
<i>placeō</i> , 2, <i>placuī</i> , <i>placitum</i>	libiti se
<i>plaudō</i> , 3, <i>plausī</i> , <i>plausum</i>	tleskati
<i>pollicor</i> , 2, <i>pollicitus sum</i>	slibovati

pōnō, 3, posuī, <i>positum</i>	klásti
poscō, 3, <i>poposcī</i> , — (<i>postulatum</i>)	žádati
potior, 4, <i>politus sum</i>	zmocniti se
praebēō, 2, <i>praebui</i> , <i>praebitum</i>	poskytovati
premō, 3, <i>pressī</i> , <i>pressum</i>	tlačiti
proficīscor, 3, <i>projectus sum</i>	táhnouti, jíti
pungō, 3, <i>pupugī</i> , <i>pūncutum</i>	bodati
quaerō, 3, <i>quaesivī</i> , <i>quaesitum</i>	hledati
queror, 3, <i>questus sum</i>	stěžovati si
rapiō, 3, <i>rapui</i> , <i>raptum</i>	uchvacovati
regō, 3, <i>rēxi</i> , <i>rēctum</i>	řídit
relinquō, 3, <i>relīquī</i> , <i>relictum</i>	zanechávati
reor, 2, <i>ratus sum</i>	domnívat se
reperiō, 4, <i>repperī</i> , <i>reperitum</i>	nalézati
respondeō, 2, <i>respondī</i> , <i>respōnsum</i>	odpovídati
revertor, 3, <i>revertī</i> , —	vraceti se
rīdeō, 2, <i>rīsi</i> , <i>rīsum</i>	smáti se
rumpō, 3, <i>rūpi</i> , <i>ruptum</i>	lámati
ruō, 3, <i>ruī</i> , —	řítiti se
scandō, 3, <i>scandī</i> , —	stoupati
scribō, 3, <i>scripsi</i> , <i>scriptum</i>	psáti
secō, 1, <i>secuī</i> , <i>sectum</i>	sekati
sedeō, 2, <i>sēdī</i> , <i>sessum</i>	seděti
sentiō, 4, <i>sēnsī</i> , <i>sēnsum</i>	cítiti
sepeliō, 4, <i>sepelivī</i> , <i>sepultum</i>	pohřbívati
sequor, 3, <i>secūtus sum</i>	následovati
serō, 3, <i>serui</i> , <i>sertum</i>	splétati
serō, 3, <i>sēvī</i> , <i>satum</i>	sázetí
sinō, 3, <i>sīvī</i> , <i>situm</i>	nechávati
sistō, 3, <i>stītī</i> , <i>statum</i>	zastavovati
soleō, 2, <i>solitus sum</i>	býti zvykly
solvō, 3, <i>solvī</i> , <i>solutum</i>	uvolňovati
spargō, 3, <i>sparsī</i> , <i>sparsum</i>	trousiti
spernō, 3, <i>sprēvī</i> , <i>sprētum</i>	pohrdati
spondeō, 2, <i>spopondī</i> , <i>spōnsum</i>	přislibovati
statuō, 3, <i>statuī</i> , <i>statūtum</i>	stanoviti
sternō, 3, <i>strāvī</i> , <i>strātum</i>	prostírat, porážeti
stringō, 3, <i>strinxi</i> , <i>strictum</i>	tasiti
struō, 3, <i>strūxī</i> , <i>strūctum</i>	stavěti
studeō, 2, <i>studui</i> , —	snažiti se, usilovati
suādeō, 2, <i>suāslī</i> , <i>suāsum</i>	raditi
sūmō, 3, <i>sūmpsī</i> , <i>sūmptum</i>	bráti
surgō, 3, <i>surrēxi</i> , <i>surrectum</i>	povstávati

taceō, 2, tacuī, tacitum	mlčeti
tangō, 3, tetigl, tāctum	dotýkati se
tegō, 3, tēxī, tēctum	krýti
tendō, 3, tetendī, tentum	napínati
teneō, 2, tenūl, —	držeti
terō, 3, trīvī, trītum	tříti
terreō, 2, terruī, territum	děsiti
timeō, 2, timul, —	báti se
trādō, 3, trādidī, trāditum	odevzdávati
trahō, 3, trāxī, tractum	táhnouti, vléci
tremō, 3, tremuī, —	třásti se
tueor, 2, — (tūtātus sum)	chrániti
urgeō, 2, ursī, —	naléhati
ūrō, 3, ussī, ustum	páliti
ūtor, 3, ūsus sum	užívati
vādō, 3, (vāsī), —	kráčeti, jítí
valeō, 2, valuī, — (valitūrus)	býti zdráv
vehō, 3, vēxī, vectum	vézti
vēneō, vēnire, vēniī, —	býti na prodej
veniō, 4, vēnī, ventum	přicházeti
verlō, 3, verlī, versum	obraceti
vetō, 1, vetuī, velitūrum	zakazovati
videō, 2, vīdī, vīsum	viděti
vinciō, 4, vīnxī, vīncetum	svazovati
vincō, 3, vīcī, victum	vítěziti
vīvō, 3, vīxī, — (victūrus)	žíti
volō, velle, voluī	chtiti
volvō, 3, volvī, volūtum	valiti
voveō, 2, vōvī, vōtum	zaslibovati

Poznámka.

Nezaměňujte tvary:

audio — audeo; cado — caedo — cedo; ēdo — edo;
 condo — condio, 4 (kořeniti); curo, 1 (pečovati) — curro;
 dico — disco; figo — fingo; iacio — iaceo;
 mentior — metior; moror — morior; patior — potior — pateo;
 paro, 1 (připravovati) — pareo — pario;
 pendō — pendeo; placo, 1 (usmiřovati) — placeo;
 quaero — quieror; redō — redeo; sero (splétati) — sero (sázeti);
 servo — servio; suscipio — suspicio; venio — veneo;
 vinco — vincio — vivo; volo, 1 (létati) — volo, velle — volvo.

Tvary, jež nutno rozlišovati.

- aeris* (aes) — *aëris* (aér); *alius* (jiný) — *aliēnus* (cizí); *annus* (rok) — *anus* (stařena)
artibus (ars) — *artubus* (artus) — *arcibus* (arx) — *arcubus* (arcus)
caelō (caelum) — *caelō* (caelare) — *cēlō* (celáre); *canis* (pes) — *cānis* (*cānus* — šedivý)
capite (caput) — *capite!* (capiō); *certās* (certáre) — *certās* (certus);
color (barva) — *color* (kolō); *cōsulēs* (cōsul) — *cōsulēs* (cōsulere);
cūram (cūra) — *curram* (currere); *cūra* (starost) — *currus* (vůz) — *carrus* (kára) — *cārus* (drahý)
dolus (lest) — *dolor* (bolest) — *dolium* (sud); *ducis* (dux) — *dūcis* (dūcere); *dūrās* (dūrus) — *dūrās* (dūrare)
ēdō (ēdere) — *edō* (edere, ēsse); *esse* (sum) — *ēsse* (edō); *erat* (esse) — *errat* (errare)
faciēs (faciō) — *faciēs* (tvář); *fāma* (pověst) — *famēs* (hlad)
ferō (ferre) — *ferrō* (ferrum); *ferre* (nésti) — *ferē* (skoro);
ferī (ferus) — *ferī!* (feriō) — *ferri* (ferre)
hic (zájmeno) — *hic* (adverbium); *hoc* (nom., akus.) — *hōc* (abl.)
labor (práce) — *lābor* (lābī); *labōrēs* (labōrō) — *labōrēs* (labor);
lātus (široký) — *lātus* (ferō) — *latus* (bok); *lēgēs* (lēx) — *legēs* (legere)
— *legēs* (legare); *liber* (kniha) — *liber* (svobodný); *lībrī* (liber) — *līberī* (liber); *levēs* (levis) — *levēs* (leváre); *lūcī* (lūx) — *lūcī* (lūcus)
malus (špatný) — *mālus* (stěžeň); *mala* (malus) — *māla* (tvář);
malum (malus) — *mālum* (jablko); *male* (malus) — *mālle* (mālō);
malō (malus) — *mālō* (malle); *multa* (multus) — *multa* (pokuta);
mūris (mūrus) — *mūris* (mūs); *mori* (morior) — *mōri* (mōs); *mōrēs* (mōs) — *morēris* (morārfi) — *moreris* (mori)
novī (novus) — *nōvī* (nōscere)
opera (opus) — *opera* (námaha); *ōvī* (ōvum) — *ovī* (ovis)
os, ossis — *ōs*, *ōris*; *ōris* (ōs) — *ōris* (ōra)
parēs (parere) — *parēs* (parare) — *parēs* (par); *paris* (par) — *paris* (parere)
regī (regere) — *rēgī* (rēx); *reī* (rēs) — *reī* (reus); *reddis* (reddo) — *redīs* (redeō)
serō (serere) — *sērō* (sērus); *sine!* (sinere) — *sine* (bez); *servās* (serva) — *servās* (serváre); *servīs* (serva, servus) — *servīs* (servíre); *sumus* (esse) — *summus* (nejvyšší)
terrīs (terra) — *terīs* (terere); *terēs* (terere) — *terrēs* (terrére)
veniam (venire) — *veniam* (venia); *vītās* (vitare) — *vītās* (vīta) — *vīttās* (vitta)
vērē (vērus) — *vēre* (vēr); *vērīs* (vērus) — *vēris* (vēr) — *verris* (verrō)

Obsah.

<i>quis? quid? — esse</i>	3
Deklinace I. a II.	4
Deklinace III.	5
Deklinace IV. a V.	6
Odchylky v skloňování substantiv	7
Rod substantiv	8
Tvary slovesa <i>esse</i>	9
Indicativus praesentis	10
Slovesné tvary	11
Konjugace I.	12
Konjugace II.	13
Konjugace III.	14
Konjugace IV.	15
Slovesná nominalia	16
Slovesa <i>-io</i> , deponentia	17
Číslovky základní a řadové	18
Číslovky podílné, číselná příslovce násobná; <i>unus, duo, tres</i> . .	19
Zájmena: osobní; zvratné; <i>is, ea, id</i>	20
Přehled zájmen	21
Zájmenná adjektiva	22
Skloňování adjektiv. — Tvoření a stupňování adverbíí	23

Akusativ s infinitivem	24
Nominativ s infinitivem	25
Věty účelové. — Věty obavné	26
Věty účinkové	27
Otzázky	28
Souslednost časů	29
Věty podmíinkové	30
Spojky vět časových	31
Věty důvodové. — Věty přípustkové	31
Spojka <i>cum</i>	33
Česká spojka <i>že</i> . — Latinská spojka <i>ut</i>	34
Vazby slovesa <i>dubito</i> . — <i>Supinum</i>	35
Spojky <i>quin</i> a <i>quominus</i>	36
Vazby sloves neosobních	37
Vazby sloves <i>iubeo</i> a <i>veto</i>	38
Ablativ absolutní	39
Vazba gerundiva a gerundia	40
Vazby jmen měst	41
Předložky, spojky, citoslovce	42
Římský kalendář. — Zkratky	43
Abecední seznam nejdůležitějších sloves	44
Tvary, jež nutno rozlišovati	49

Dr Karel Ohnesorg:

LATINSKÁ MLUVNICE V PŘEHLEDNÝCH TABULKÁCH
*Druhé, rozšířené a upravené vydání • Vyšla a v nákladu 3 300 výtisků
vytiskla Česká grafická Unie a. s. v Praze • Roku 1948 • Za 30 Kčs*